

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové, JUDr. Petra Průchy, JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Jaroslava Vlašína v právní věci žalobce: **G. Ž.**, zast. Mgr. Alexandrem Vaškevičem, advokátem, se sídlem Františkánská 7, Plzeň, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 22. 4. 2008, č. j. 60 Az 12/2007 - 43,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 10. 7. 2007, č. j. OAM-6513/VL-10-L06-R2-2001, rozhodl žalovaný tak, že se žalobci neuděluje mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o azylu). Po provedeném řízení žalovaný shledal informace uváděné žalobcem za nevěrohodné a dospěl k závěru, že žadatel nesplňuje podmínky pro udělení azylu podle § 12 písm. a) a b) zákona o azylu. Konstatoval, že v případě žalobce neshledal důvody pro udělení azylu podle § 13 zákona o azylu a neshledal ani žádné důvody zvláštního zřetele hodné, které by bylo možné podřadit pod ustanovení § 14 zákona o azylu. Žalovaný neshledal ani splnění podmínek pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a a § 14b zákona o azylu.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce včas žalobu, ve které namítal porušení § 2 odst. 1, § 50 odst. 3, § 51 odst. 1, § 68 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád. Podle žalobce žalovaný nesprávným způsobem zjistil a hodnotil skutkový stav, v důsledku čehož došlo k nesprávnému posouzení věci a nesprávné aplikaci zákona o azylu. Poukázal na skutečnost, že organizace Člověk v tísni, z jejichž informací žalovaný vycházel, nemá žádné oficiální postavení jako zdroj informací o politické situaci v zemi jeho původu. Tvzení této organizace, že o některých údajích žalobce neexistují záznamy, nebo je nikdo z dotazovaných korespondentů nezaznamenal, ještě neznamená, že se nestaly. Žalobce vyjádřil přesvědčení, že doplněním dokazování se mu podařilo prokázat, že byl perzekuován za politické přesvědčení a že toto pronásledování lze podřadit pod ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu. Žalobce ve své situaci shledal naplnění důvodů pro udělení azylu ve smyslu § 14 zákona o azylu. Upozornil na čl. 65 metodologické Příručky procedur a kritérií pro přiznání postavení uprchlíka a navrhl, aby krajský soud rozhodnutí žalovaného zrušil.

Žalovaný ve vyjádření k žalobě uvedl, že se zabýval všemi tvrzeními a výpověďmi žalobce, které zhodnotil, porovnal s informacemi o situaci v zemi původu žalobce a dospěl k závěru, že žalobce nesplňuje podmínky pro udělení mezinárodní ochrany. K námitce žalobce na nedostatečně zjištěný skutkový stav věci žalovaný uvedl, že správní orgán sám určuje rozsah a způsob zjišťování podkladů pro rozhodnutí. V této své volnosti je omezen pouze jediným kritériem, a to, aby výsledkem byl náležitě zjištěný skutečný stav věci. Tento stav byl s ohledem na tvrzení žalobce zjištěn dostatečně. Žalovaný opětovně poukázal na nepravděpodobnost a nedůvěryhodnost tvrzení žalobce a konstatoval, že odkaz žalobce na čl. 65 metodologické Příručky procedur a kritérií pro přiznání postavení uprchlíka nepovažuje s ohledem na obsah spisového materiálu za relevantní. Navrhl proto, aby krajský soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Krajský soud v Plzni žalobu rozsudkem ze dne 22. 4. 2008, č. j. 60 Az 12/2007 - 43, zamítl a rozhodl dále, že žádný z účastníků, ani stát nemá právo na náhradu nákladů řízení. V odůvodnění rozsudku konstatoval, že použití (dvou) zpráv společnosti Člověk v tísni nelze považovat za procesní vadu, která by měla mít vliv na zákonnost samotného správního rozhodnutí. Zprávy společnosti Člověk v tísni jsou listinným důkazem ve smyslu § 51 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, a tudíž plně využitelným podkladem pro vydání rozhodnutí žalovaného. Způsob hodnocení jednotlivých důkazních prostředků žalovaným, včetně zmíněných zpráv pořizovaných společnostmi Člověk v tísni, které byly podkladem pro závěr žalovaného, nelze hodnotit jako procesní vadu, neboť informace obsažené ve zprávách společnosti Člověk v tísni byly pouze jedním z podkladů pro rozhodnutí a byly hodnoceny ve vzájemné souvislosti s dalšími podklady, ke kterým náleží především samotné výpovědi žalobce v pohovorech k důvodům jeho žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Provedené dokazování proto krajský soud zhodnotil jako úplné a závěr žalovaného, že v případě žalobce nejsou splněny podmínky pro udělení mezinárodní ochrany na podkladě § 12 písm. a) a b) zákona o azylu zhodnotil jako přezkoumatelný a nevybočující z mezí výkladu zákonných předpokladů. Krajský soud neshledal důvodnou ani žalobní námitku, podle které měl být žalobci udělen azyl z humanitárních důvodů ve smyslu § 14 zákona o azylu. Závěr žalovaného o tom, že podmínky pro udělení azylu z humanitárních důvodů nejsou naplněny, totiž krajský soud zhodnotil jako závěr vyplývající ze zřetelně objasněného skutkového stavu věci,

neporušujícího zásady formální logiky. Krajský soud neshledal důvodné ani zbývající žalobní námitky, když konstatoval, že se jedná o námitky vznesené v obecné rovině a uzavřel, že žalovaný postupoval v souladu se zákony a ostatními právními předpisy, v odůvodnění svého rozhodnutí se přesvědčivě vypořádal se všemi důkazy a tvrzeními žalobce. V řízení neshledal žalobcem namítaná porušení správního řádu.

Proti rozsudku Krajského soudu v Plzni podal žalobce (dále též „stěžovatel“) kasační stížnost, v níž uvádí, že rozsudek napadá z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., (dále jen „s. ř. s.“). Jako důvod přijatelnosti kasační stížnosti stěžovatel uvádí, že krajský soud se v napadeném rozhodnutí neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu, čímž zásadně pochybil, což má dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. Podle názoru stěžovatele krajský soud, stejně jako žalovaný, nesprávným způsobem posoudil právní otázku, zda je na případ žalobce možné vztáhnout ustanovení § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona o azylu. Stěžovatel znovu poukazuje na své údajné členství v organizaci „Svaz válečných veteránů“, v důsledku kterého byl perzekuován ze strany státních orgánů. Někteří členové tohoto svazu byli uvězněni bez řádných soudů, sám stěžovatel byl donucován k podpisu prohlášení o podpoře vlády prezidenta Lukašenka, bylo mu státní policií zakázáno opustit republiku a nezbylo mu tak, než emigrovat a požádat o udělení azylu. Důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. spatřuje stěžovatel v tom, že žalovaný nedostatečným způsobem provedl dokazování, nerespektoval omezené možnosti stěžovatele pro zajištění důkazů o perzekuci v zemi původu, které se mu podařilo za pomoci přátel a jejich odvahy opatřit až nyní, a opíral své závěry o zprávy organizace Člověk v tísni, které jsou v rozporu se závěrem Nejvyššího správního soudu, učiněným v předchozím řízení o charakteru země původu, jsou též v rozporu s vlastní zkušeností žalobce, informacemi, které má od přátel žijících v Bělorusku, jakož i s obecným povědomím o stavu demokracie v Bělorusku. Žalovaný tedy obstarával důkazy, o jejichž obsahové správnosti lze mít důvodné pochybnosti. Stěžovatel má navíc za to, že písemnými předvoláními doložil, že jej v Bělorusku hledá policie, k čemuž však krajský soud vůbec nepřihlížel. Důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. d) spatřuje stěžovatel v tom, že žalovaný porušil správní řád tím, že nedostatečným způsobem provedl dokazování, když k důkazům a tvrzením žalobce vůbec nepřihlížel a naopak jednostranně hodnotil důkazy v neprospěch žalovaného, (správně žalobce) zejména již zmíněné zprávy společnosti Člověk v tísni. Odůvodnění rozhodnutí žalovaného je podle stěžovatele nedostačující a neodpovídající ustanovení § 68 odst. 3 správního řádu. Krajský soud v odůvodnění napadeného rozhodnutí sice vyjmenoval důkazy, které předložil žalobce, avšak tyto důkazy již nikterak nehodnotil, ani neučinil žádný skutkový závěr. Stěžovatel nesouhlasí se způsobem, jakým se krajský soud vypořádal s tvrzením žalovaného o neexistenci překážek vycestování. Podle stěžovatele krajský soud zcela přehlíží situaci na straně žalobce, jemuž při návratu do země původu hrozí nebezpečí mučení, nelidského a ponižujícího zacházení. Domnívá se, že splňuje zákonné podmínky pro přiznání překážek vycestování, kterými se žalovaný ani krajský soud v odůvodnění svých rozhodnutí vůbec nezabývaly. Stěžovatel požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti a s ohledem na shora uvedené navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu ze dne 22. 4. 2008, č. j. 60 Az 12/2007 – 43, zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že popírá oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť jak jeho rozhodnutí, tak i rozsudek soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. Neshledává na svém postupu nic, co by bylo rozporné či mělo být vnímáno jako nerespektující vyslovené závazné právní názory v předchozích zrušovacích rozsudcích Nejvyššího správního a poté krajského soudu. Naopak má za to, že jim dostál, provedl důkladnější zjišťování skutkového stavu a své rozhodnutí řádně odůvodnil. Navrhuje proto, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

Nejvyšší správní soud poté, co shledal, že kasační stížnost je podána včas, osobou k jejímu podání oprávněnou, směřující proti rozsudku krajského soudu, proti němuž je kasační stížnost přípustná, se zabýval otázkou přijatelnosti kasační stížnosti ve smyslu ustanovení § 104a zák. č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Stěžovatel jako důvod přijatelnosti kasační stížnosti uvedl, že krajský soud se v napadeném rozhodnutí neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu, čímž zásadně pochybil, což má dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. Nejvyšší správní soud nepovažuje tento důvod přijatelnosti kasační stížnosti stěžovatele za důvodný. K tomu je třeba uvést, že krajský soud v tomto řízení přezkoumával rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 7. 2007, č. j. OAM-6513/VL-10-L06-R2-2001, které bylo vydáno poté, co krajský soud (v souladu se závazným právním názorem vysloveným v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 9. 2005, č. j. 4 Azs 378/2004 - 60), rozsudkem ze dne 31. 5. 2006, č. j. 60 Az 111/2005 - 73, zrušil pro nepřezkoumatelnost spočívající v nedostatku důvodů předcházející rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 11. 2003, č. j. OAM-6513/VL-10-P21-2001. Předmětem nynějšího řízení o kasační stížnosti je však rozsudek krajského soudu ze dne 22. 4. 2008, č. j. 60 Az 12/2007 - 43, kterým krajský soud zamítl žalobu žalobce proti rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 7. 2007, č. j. OAM-6513/VL-10-L06-R2-2001. V právě posuzované věci tedy krajský soud nebyl bezprostředně vázán žádným právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem, neboť právním názorem Nejvyššího správního soudu je krajský soud vázán pouze v případech, kdy je jeho předchozí rozhodnutí Nejvyšším správním soudem zrušeno a věc je krajskému soudu vrácena k dalšímu řízení (§ 110 odst. 3 s. ř. s.). Jak vyplývá z výše uvedeného, v nyní posuzované věci nebylo dosud vydáno žádné zrušující rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, kterým by mohl být krajský soud takto zavázán.

Nejvyšší správní soud dodává, že krajský soud byl právním názorem zdejšího soudu vázán poté, co Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 20. 9. 2005, č. j. 4 Azs 378/2004 - 60, zrušil rozhodnutí krajského soudu ze dne 29. 6. 2004, č. j. 59 Az 785/2003 - 30, a vyslovil, že rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 11. 2003, č. j. OAM-6513/VL-10-P21-2001 je nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Krajský soud poté postupoval v souladu s právním názorem vysloveným v naposledy uvedeném rozsudku Nejvyššího správního soudu, když rozsudkem ze dne 31. 5. 2006, č. j. 60 Az 111/2005 - 73, rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 11. 2003 v souladu s právním názorem zaujatým Nejvyšším správním soudem zrušil pro nepřezkoumatelnost spočívající v nedostatku důvodů a není tak možné mu po této stránce cokoli vytknout. S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud konstatuje, že důvod přijatelnosti kasační stížnosti uváděný stěžovatelem neshledal, avšak přesto se kasační stížností věcně zabýval, neboť se podle jeho názoru dotýkala otázek, které až dosud nebyly řešeny v judikatuře Nejvyššího správního soudu v celém rozsahu.

Nejvyšší správní soud přezkoumal na základě kasační stížnosti napadené rozhodnutí v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., v rozsahu a z důvodů, které uplatnil stěžovatel v kasační stížnosti, a přitom sám neshledal vady uvedené v odst. 3 citovaného ustanovení, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat pouze z důvodů tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení spočívá v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor, popř. je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popř. v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Kasační stížnost není důvodná.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatel dne 7. 7. 2001 podal žádost o udělení azylu, v níž uvedl, že v Bělorusku byl 20 let zaměstnán jako voják z povolání a po ukončení vojenské služby začal podnikat. V březnu roku 2000 se zúčastnil demonstrace proti prezidentu A. Lukašenkovi, přičemž tato byla natáčena policií a následně byl na policii také předvolán. Policisté ho vyzvali, ať podepíše prohlášení, ve kterém souhlasí s politikou prezidenta. Dále po něm žádali, aby se vrátil do armády. Stěžovatel nic nepodepsal. Poté obdržel zákaz podnikání. Ve vlastnoručně psaném prohlášení doplnil, že o azyl v České republice žádá z politických důvodů, a dále proto, že v Bělorusku není práce, a též pro pronásledování ze strany mafie. Z protokolu o pohovoru k žádosti o udělení azylu na území ČR následně vyplynulo, že poté, co stěžovatel po 20ti letech odešel z armády, byl v roce 1996 předvolán na vojenskou správu, kde mu bylo oficiálně nabídnuto, aby se do armády vrátil. Stěžovatel jim sdělil, že v současné armádě odmítá sloužit, a že svoji povinnost již splnil. Asi od května do listopadu roku 1997 podnikal; k ukončení svého podnikání uvedl, že byl k tomuto donucen, neboť byl často navštěvován policií i kontrolory státních institucí, kteří mu za různé nedostatky neustále ukládali pokuty. Poté až do roku 2000 převážel z hranic do vnitrozemí automobily. Doplnil, že do běžného zaměstnání nemohl nastoupit, protože by se o něm státní orgány dozvěděly. Dále stěžovatel vypověděl, že byl členem neregistrovaného (a dnes již neaktivního) Svazu válečných veteránů a podílel se na organizaci demonstrací proti vládě a prezidentovi. Celkově zorganizovali dvě demonstrace v létě roku 1998 a v říjnu roku 1998,

obou dvou se stěžovatel zúčastnil. Dal je dohromady plukovník S. A. P. Konání demonstrací bylo povoleno městským úřadem, v rádiu bylo odvysíláno oznámení o konání demonstrací. Celkově se demonstrace zúčastnilo asi 200 až 300 osob. Nedaleko náměstí byla budova KGB, od počátku shromážděné doprovázela policie, která také natáčela průběh demonstrace. Demonstrace začala asi ve dvě hodiny a v půl čtvrté začala účastníky rozhánět policie. Obě demonstrace měly podle slov stěžovatele podobný průběh. Na otázku správního orgánu, co se dělo po demonstracích, stěžovatel odpověděl, že si myslí, že byl sledován, ale jde pouze o jeho domněnku. Pokud v žádosti uvedl, že byl po demonstracích předvolán na policii, kde měl podepsat, že souhlasí s politikou A. Lukašenka, tak toto je pravda, ale podrobnosti si již nepamatuje. Asi dva týdny po první demonstraci za ním přijeli policisté v civilu a požádali jej, aby s nimi zajel na stanici. Zde byl stěžovatel asi půl hodiny, ptali se jej na jeho názory, a také na to, proč je proti Lukašenkovi; poté odešel. Stěžovatel dále vypověděl, že členové svazu, kterých bylo asi 27, měli v úmyslu založit oficiální organizaci, sepsali stanovy a se seznamem členů je odevzdali na Městském úřadě Borisovo. Ve stanovách bylo hlavní myšlenkou nesouhlas se spojenstvím Běloruska s Ruskem, snaha žít „normálně“ bez Ruska. Následně za členy chodily neznámé osoby v civilu a představovaly se jako příslušníci policie. Asi v říjnu 1998 za ním přišel jeden člověk a vyptával se ho, proč odešel z armády a proč založili Svaz válečných veteránů. Sdělil mu, že pokud chtějí normálně žít, musejí podporovat A. Lukašenka a přestat s činností svazu. Poté následovaly telefonáty, ve kterých se žadatele neznámá osoba ptala, zda ještě žije. Někdo také přišel za stěžovatelovou sestrou do práce a žádal ji, aby se stěžovatelem promluvila. Kolega ze svazu, A. P., byl na Městském úřadu a absolvoval zde dlouhé jednání. Poté se domluvili, že svoji činnost ukončí. Stěžovatel se domnívá, že během demonstrací byl natáčen skrytou kamerou. Z výše uvedených důvodů se rozhodl odcestovat do ČR; bezprostřední pohnutkou k odjezdu z vlasti byla Lukašenkova politika. Svůj návrat do Běloruska považuje za možný, pokud by se tam změnila politická situace. V případě návratu do Běloruska se obává uvěznění proto, že v ČR požádal o azyl.

Podle ustanovení § 12 zákona o azylu se cizinci azyl udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

Již v předchozím zrušovacím rozsudku zdejší soud uvedl, že z citovaného ustanovení vyplývá, že účelem přiznání azylu je poskytnout ochranu tomu, kdo je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod nebo cítí oprávněnou obavu z pronásledování z důvodů v zákoně vymezených. Aby mu mohla být poskytnuta ochrana formou azylu, musí proto být prokázáno, že je nositelem určitého přesvědčení (politického, náboženského apod.), pro které je v zemi, jehož občanství má (v zemi jeho posledního trvalého bydliště), reálně pronásledován, nebo že je pronásledován z důvodu příslušnosti k jasně vymezené sociální skupině, resp. má důvodnou obavu, že by k takovému pronásledování mohlo v jeho případě dojít.

Nejvyšší správní soud rovněž zdůraznil, že při zjišťování skutkového stavu je přitom třeba vycházet z toho, zda stěžovatel v řízení unesl břemeno tvrzení a břemeno

důkazní. Je nesporné, že pokud by stěžovatel ani nenamítal skutečnosti svědčící o tom, že došlo, nebo že by potenciálně mohlo dojít, k zásahu do jeho lidských práv ve smyslu ustanovení § 12 zákona o azylu, pak není třeba se situací v jeho zemi původu do detailu zabývat, resp. informace o zemi původu žadatele o azyl by byly relevantní především s ohledem na možné udělení azylu z humanitárních důvodů (§ 14 zákona o azylu) nebo při hodnocení překážek vycestování (§ 91 zákona o azylu). V případě, že žadatel o azyl však uvádí skutečnosti podřaditelné pod taxativní výčet důvodů pro udělení azylu ve smyslu ustanovení § 12 zákona o azylu, pak je třeba žadatelem uváděné skutečnosti konfrontovat se zjištěními týkajícími se politického prostředí v zemi původu žadatele.

Nejvyšší správní soud s odkazem na zprávy o dodržování lidských práv v Bělorusku dovodil, že Bělorusko nelze považovat za zcela bezpečnou zemi původu, takže vzal za nezbytné v řízení před správním orgánem pečlivě zkoumat zda jednotlivé náznaky zásahu do politických práv a svobod jednotlivce již nejsou pronásledováním, popřípadě, což je nepochybně mnohem složitější, zda i v případě, že k pronásledování ještě nedošlo, není dán takový soubor skutečností, jež by ve svém úhrnu odůvodňoval obavy z takového pronásledování. Uvedl, že stěžovatel v řízení před správním orgánem sdělil některé skutečnosti, které naznačují, že jeho obavy z možného pronásledování pro politické názory by mohly být důvodné. Vytkl správnímu orgánu, že při zjišťování skutkového stavu nepostupoval natolik důsledně, aby mohl být ve věci učiněn autoritativní závěr. Nebylo například zřejmé jakým způsobem a zda vůbec byly rozháněny demonstrace údajně organizované Svazem válečných veteránů (zda násilně či pokojně, eventuálně proč vůbec byly rozháněny, když se jednalo o demonstrace povolené). Stejně tak nebyly objasněny pohnutky, které členy tohoto svazu vedly k tomu, že činnost ukončili, jakým způsobem stěžovatel projevoval své politické přesvědčení, ať již před ukončením činnosti svazu či po něm. Zejména nebyl zřejmý způsob konfrontace údajů stěžovatele s informacemi o zemi původu, když obsah těchto informací v odůvodnění rozhodnutí zcela chyběl. Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že odůvodnění rozhodnutí žalovaného je nedostatečné a tedy nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Proto byl napadený rozsudek krajského soudu, který naopak rozhodnutí za přezkoumatelné považoval zrušen a věc vrácena tomuto soudu s pokynem ke zrušení napadeného rozhodnutí žalovaného.

Po zrušení přezkoumávaného rozhodnutí žalovaného (rozsudkem krajského soudu ze dne 31. 5. 2006, č. j. 60 Az 111/2005 – 73), vydal žalovaný napadené rozhodnutí, v němž vycházejí ze závěrů Nejvyššího správního soudu, tlumočenými mu v rozsudku krajského soudu, dokazování doplnil, a to především opakovanými doplňujícími pohovory se stěžovatelem k jeho žádosti o udělení azylu (ze dne 30. 8. 2006 a 16. 4. 2007). Pohovory byly vedeny v jazyce ruském. V prvním z nich stěžovatel uvedl, že se účastnil dvou demonstrací ve městě Borisov, které se konaly asi v roce 1998, jedna v létě a druhá na podzim. V této oblasti se nachází velká vojenská posádka v Peči, kde se nacházel štáb Svazu veteránů. Demonstrace byly po určitých komplikacích povoleny. Obě demonstrace byly natáčeny na videokameru, pravděpodobně pracovníky KGB, poté předseda svazu, vedoucí funkcionáři i řadoví členové začali být pronásledováni. Následně došlo k odmítnutí registrace Svazu veteránů v září 1998 bez udání důvodu. Po ukončení činnosti svazu byl pronásledován a musel Bělorusko opustit. Uvedl, že kdyby neodjel, tak by jej určitě dostali. Někteří členové svazu nastoupili zpět do vojenské služby a slouží Lukašenkovi, protože mají rodinu a ta musí z něčeho žít. Stěžovatel dále uvedl, že předseda svazu,

plukovník S., byl tvrdě pronásledován a musel vycestovat do Ruské federace, mnoho členů odjelo na Ukrajinu a do Moldavska. Pokud bylo původně při prvním pohovoru zapsáno jméno předsedy svazu pouze jako A. P., nejednalo se o celé jméno, které v celistvosti zní A. P. S. Na otázku správního orgánu, co se dělo s členy poté, stěžovatel odpověděl, že občas se dále scházeli, hovořili o situaci a ti, kteří se vrátili do služby, je ujistili, že pokud by měli informace o někom, kdo měl být zadržen, tak by jej varovali. Takto byl varován stěžovatel a proto vycestoval do ČR. Dále stěžovatel uvedl, že demonstrace byly policií rozehnány, přestože byly povoleny. Po ukončení činnosti svazu pracoval příležitostně jako řidič, měl svou vlastní autodílnu, měl však problémy s jejím provozem a dokonce jej kontaktoval „muž v civilu“, který naznačil, že se některým lidem nelíbí jeho podnikání a zda by s ním nechtěl přestat. Stěžovatel se domníval, že se jednalo o člena mafie, doporučení proto odmítl. Byl však poté kontaktován okrskovým milicionářem, který mu radil, aby firmu zavřel. Pak u něho byla provedena kontrola policií, stejně jako v jeho bydlišti a stěžovateli je známo, že jsou mu i dnes doručována do bydliště jeho matky předvolání na policii. Poté stěžovatel pracoval jako řidič, ale vždy byl po kratší době propuštěn bez udání důvodů. Po skončení činnosti svazu projevoval své politické přesvědčení tak, že se zúčastňoval různých demonstrací v Borisově, Minsku či Žodinu. Celkem se jednalo asi o sedm demonstrací v průběhu dvou let.

Ve druhém pohovoru stěžovatel k žádosti o vysvětlení rozporu mezi původním tvrzením, že vlast opustil v květnu 2000 a údaji uvedenými v předchozí kasační stížnosti, že byl počátkem roku 2001 několikrát vyslýchán policií, uvedl, že Bělorusko sice opustil v roce 2000, ale nikoliv natrvalo, cestoval do Ruska, na Ukrajinu, do Moldavska a vracel se příležitostně zpět do Běloruska. K dotazu, proč v původních pohovorech neuvedl to, co později, totiž, že mu zakázáno opustit republiku a bylo po něm vyhlášeno celostátní pátrání, uvedl, že cestoval za zaměstnáním po jednotlivých zemích bývalého SSSR, takže nebyl kontrolován a navíc měl doklad totožnosti od bývalé vojenské správy, což mu dávalo možnost cestovat bez problémů. Pokud se nezmínil o vyhlášení celostátního pátrání po jeho osobě, tak proto, že se jej na to nikdo neptal. Pokud uvedl, že neměl problémy s policií, nebo se státními orgány, tak měl na mysli to, že bez problémů často odjížděl z Běloruska, neměl důvod být s policisty v kontaktu a tím s nimi neměl žádné problémy.

Žalovaný správní orgán měl dále k dispozici Zprávu Ministerstva zahraničí USA o dodržování lidských práv v Bělorusku za rok 2005, informaci OAMP ze dne 20. 1. 2006 a zejména informace společnosti Člověk v tísni ze dne 10. 7. 2006 a 2. 10. 2006. Přihlédl rovněž ke stěžovatelem předloženým dokladům, tj. žádosti o provedení registrace organizace Rada veteránů, seznamy členů této organizace a fotokopie dvou předvolání na Frunzenskou obvodní správu vnitra města Minsk, Minskou ústřední celnici a po zhodnocení provedených důkazů dospěl k závěru, že informace, které stěžovatel při jednotlivých pohovorech uváděl, nepůsobí věrohodně pro svoji rozporuplnost. Poukázal na názor Nejvyššího správního soudu (že je na správním orgánu, aby prokázal či vyvrátil pravdivost žadatelových tvrzení a to buď zcela nevyvratitelně zjištěním přesných okolností vázících se na žadatelova tvrzení, anebo alespoň s takovou mírou pravděpodobnosti, která nevyvolává zásadní pochybnosti o správnosti úsudku správního orgánu) a ve světle tohoto názoru hodnotil výpovědi stěžovatele o jeho potížích a údajném postihu. Dospěl k závěru, že jeho výpovědi nevykazují dostatečnou míru pravděpodobnosti, když tvrzené potíže se s každým dalším pohovorem stupňují. Například v době, kdy měl být stěžovatel údajně

pronásledován a mělo být po něm vyhlášeno celostátní pátrání cestoval bez problémů do zahraničí do zemí bývalého SSSR, nebo přestože zdůraznil, že všichni členové bývalého Svazu veteránů byli pod dohledem státních orgánů, účastnil se stěžovatel sedmi demonstrací proti Lukašenkovi, aniž by byl státními orgány postižen. Nevěrohodná je rovněž konstrukce, že přestože na jedné straně přijížděl domů na jednu až dvě noci a v podstatě se měl skrývat, právě v téže době jej v nočních hodinách navštěvovali příslušníci policie a prováděli nepovolené domovní prohlídky, aniž by jej jakýmkoliv způsobem postihli za opakované účasti na demonstracích a nechali jej bez potíží opouštět vlast, což lze v takovém případě stěží očekávat. Nezakládá se rovněž na pravdě informace, že Bělorusko opustil a na území ČR vstoupil v květnu roku 2000, když později stěžovatel uvedl, že v roce 2000 Bělorusko neopouštěl nastálo a k odjezdu do ČR se rozhodl až v roce 2001. Především však správní orgán z informace společnosti Člověk v tísni zjistil, že této organizace ani respondentům, kteří žijí ve vojenském městečku Peči a ve městě Borisově není nic známo o existenci Svazu vojenských veteránů ani o plukovníku S. či S., ani o tom, že by se v letech předcházejících roku 2000, zejména v roce 1998 v Borisově konaly jakékoli demonstrace proti režimu. Správní orgán dovodil, že nejsou naplněny důvody pro udělení azylu jako vyšší formy mezinárodní ochrany, a to především pro nevěrohodnost výpovědi žadatele, ani důvody k udělení doplňkové ochrany podle § 14a a § 14b zákona o azylu, s odůvodněním, že návrat neúspěšných žadatelů o azyl do Běloruska s sebou nenese negativní následky ve smyslu zákona o azylu, což bylo potvrzeno informacemi organizace Člověk v tísni i dalších lidskoprávních organizací; ani zpráva MZ USA o dodržování lidských práv za rok 2005 takové případy neuvádí. Stejně tak nebyly shledány podmínky pro udělení doplňkové ochrany za účelem sloučení rodiny rodinnému příslušníkovi, neboť podmínky k tomu splněny nebyly a stěžovatel je ostatně ani netvrdil.

Jak již Nejvyšší správní soud zdůraznil ve své předchozí judikatuře, zásada tzv. materiální pravdy má přitom v řízení o udělení azylu svá specifika spočívající v pravidelné nedostatečnosti důkazů prokazující věrohodnost žadatelových tvrzení. Je však na správním orgánu, aby prokázal či vyvrátil pravdivost žadatelových tvrzení, a to buď zcela nevyvratitelně zjištěním přesných okolností vázících se na stěžovatelova tvrzení, anebo alespoň s takovou mírou pravděpodobnosti, která nevyvolává zásadní pochybnosti o správnosti úsudku správního orgánu. Elementární roli při zjišťování skutkového stavu věci hrají zprávy o stavu dodržování lidských práv v zemi původu žadatele. Je-li zřejmé, že se jedná o bezpečnou zemi původu, v níž je z hlediska standardů předpokládaných zákonem o azylu zabezpečena řádná a fungující ochrana občanů před nežádoucími ingerencemi státu do jejich základních práv a svobod, pak lze důvodně předpokládat, že v takové zemi sice může docházet k jednotlivým excesům, nicméně lze se prostřednictvím správních, soudních či jiných orgánů domáhat nápravy proti nezákonnému zásahu. Takový závěr však nelze učinit v případě, že se jedná o zemi, ve které se státní orgány opakovaně dopouští závažných porušení lidských práv. Jsou-li dány skutečnosti, na základě nichž lze předpokládat, že k porušení základních lidských práv a svobod žadatele o azyl došlo, nebo mohlo by s ohledem na postavení žadatele ve společnosti, s přihlédnutím k jeho přesvědčení, názorům, chování atd., dojít, a správní orgán nemá dostatek důkazů o tom, že tomu tak nebylo či nemohlo by v budoucnu být, pak tyto skutečnosti musí správní orgán v situaci důkazní nouze zohlednit, a to ve prospěch žadatele o azyl (např. rozsudek NSS ze dne 24. 2. 2004, č. j. 6 Azs 50/2003 - 89).

Nejvyšší správní soud v projednávané věci zjistil ze zprávy o dodržování lidských práv v Bělorusku Ministerstva zahraničních věcí USA za rok 2005, že se jedná o zemi, která vykazuje značný deficit při dodržování standardů ochrany lidských práv a svobod. Přestože zákon takové metody zakazuje, policie a vězeňští dozorcí někdy bijí zadržené i vězně. Zákon omezuje svévolné věznění, avšak stát tato omezení nedodržoval, když státní orgány zatýkaly osoby z politických důvodů a používaly administrativní opatření k zadržení politických aktivistů před, během protestů a po jejich skončení. Počet zaznamenaných politických vězňů se zvýšil. Vláda v praxi nerespektovala svobodu projevu a tisku zaručenou zákonem a státní orgány omezovaly svobodu spolčování.

Z uvedeného je zřejmé, že **Bělorusko** nelze považovat za zcela bezpečnou zemi původu. V posuzovaném případě proto bylo nezbytné v řízení před správním orgánem velmi pečlivě zkoumat, zda jednotlivé náznaky zásahu do politických práv a svobod jednotlivce již nejsou pronásledováním, popř., což je nepochybně mnohem složitější, zda i v případě, že k pronásledování ještě nedošlo, není dán takový soubor skutečností, jež by ve svém úhrnu odůvodňoval obavy z takového pronásledování. S ohledem na obsah výpovědi stěžovatele a rozpory v nich podchycené s přihlédnutím k ostatním provedeným důkazům Nejvyšší správní soud usoudil, že v případě stěžovatele takové skutečnosti dány nejsou.

Z informace společnosti Člověk v tísni ze dne 2. 10. 2006, č. j. 951-2006 vyplývá, že této společnosti, ani jejím respondentům, kteří žijí ve vojenském městečku Peči a ve městě Borisově není známa existence Svazu vojenských veteránů v této oblasti. Přibližně do roku 2000 se v Borisově nekonaly opoziční akce typu mítinků a demonstrací, přičemž nebyly nalezeny žádné zprávy o stěžovatelem uváděných demonstracích, které se měly konat v roce 1998. Nebyly nalezeny žádné zprávy o panu plukovníkovi A. P. S. (S.) a společnost Člověk v tísni nemá ani žádné informace o Svazu vojenských veteránů a jeho členech.

Nejvyšší správní soud se ztotožňuje se závěrem žalovaného i krajského soudu, že zmíněná zpráva společnosti Člověk v tísni vyvrací či přinejmenším zásadním způsobem zpochybňuje tvrzení stěžovatele o tom, že byl jako člen Svazu válečných veteránů pronásledován ze strany státních orgánů, neboť popírá samotnou existenci této organizaci a tím i její případnou činnost. Nedůvěryhodnosti tvrzení stěžovatele kromě obsahu citované zprávy společnosti Člověk v tísni nasvědčuje rovněž řada nepřesností obsažená ve výpovědích stěžovatele ve správním řízení. Kromě rozporů na něž poukázal žalovaný ve svém rozhodnutí a na které bylo v odůvodnění tohoto rozsudku již výše upozorněno, Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že např. v prvním pohovoru k žádosti o udělení azylu ze dne 6. 3. 2002 stěžovatel uvedl, že předseda Svazu válečných veteránů se jmenoval A. P. S., kdežto v doplňujícím pohovoru ze dne 30. 8. 2006 uvedl, že se jmenoval A. P. S. Avšak v žádosti o provedení registrace organizace „Rada veteránů“, kterou stěžovatel předložil, je jako předseda této organizace opět uveden A. P. S., v seznamu členů této organizace je jako předseda uveden A. P. S. a v druhém doplňujícím pohovoru ze dne 30. 8. 2006 jako příjmení předsedy stěžovatel rovněž uvedl S. Nejvyšší správní soud má za to, že stěžovatel by si měl jméno údajného předsedy Svazu válečných veteránů, a to i s přihlédnutím k faktu, že o sobě tvrdí, že byl tajemníkem této organizace, pamatovat natolik dobře, aby jej uváděl pokaždé stejně. V naposledy zmíněném doplňujícím pohovoru stěžovatel mimo jiné uvedl, že k němu domů chodili v noci neznámí lidé v civilu s milicionářem, což se stávalo i 3 x týdně, kdežto v druhém doplňujícím pohovoru ze dne 16. 4. 2007 uvedl, že se snažil

neukazovat se doma, domů se vracel na 1 - 2 dny, aby viděl matku, přivezl nějaké peníze rodině a zase odjel z Běloruska pryč. Tvrzení o tom, jak byl 3x týdně navštěvován neznámými lidmi v civilu, přičemž v téže době se údajně domů vracel jen na 1 - 2 dny si pak vyloženě protirečí. Pochybnosti vzbuzuje rovněž stěžovatelovo tvrzení, že po něm bylo vyhlášeno celostátní pátrání, stěžovatel však přesto běžně cestoval do okolních států za prací a vracel se bez problémů domů na legálně vydaný průkaz. Byť se jednalo o státy bývalého SSSR, je nepravděpodobné, že by při takovémto pohybu trvajícím řadu měsíců, při celostátně vyhlášeném pátrání, nebyl stěžovatel kontaktován a odhalen, nehledě k tomu, že informaci o celostátním pátrání nesdělil stěžovatel původně vůbec, ačkoliv mu s ohledem na smysl žádosti o udělení azylu (i s přihlédnutím k jeho vojenské minulosti) muselo být známo, že může jít o jeden z rozhodujících argumentů pro vyhovění takové žádosti.

Výše již uvedené skutečnosti nasvědčující nepravdivosti stěžovatelových tvrzení nevyvrací ani listiny předložené stěžovatelem. Žádost o provedení registrace „Rady veteránů“ určená předsedovi „Borisovského městského výkonného výboru“ ze dne 14. 9. 1998 a seznam členů této organizace totiž o ničem nevypovídá, neboť je psána rukou (zřejmě stěžovatelem) a není opatřena žádným úředním razítkem osvědčujícím, že k jejímu podání skutečně došlo. Ostatně také datum vypracování této žádosti (14. 9. 1998) svědčí o nedůvěrohodnosti stěžovatelových tvrzení, neboť pokud by žádost o registraci Svazu válečných veteránů skutečně byla ze dne 14. 9. 1998, pak by tato organizace jen stěží mohla v červenci roku 1998 organizovat demonstraci (údajně povolenou). Předvolání předložená stěžovatelem, na která stěžovatel poukazuje a která podle jeho názoru svědčí o tom, že jej v Bělorusku hledá policie, nemusí vůbec souviset s údajným pronásledováním, jak jej popisoval ve správním řízení, jak jej popisoval ve správním řízení, a to nehledě k tomu, že jde o kopie, které nejsou opatřeny úředním razítkem a navíc jedno z předvolání není na orgán vnitra (policie), ale jde o předvolání na orgán celní správy. Krom toho je nepravděpodobné, že předvolání na policii z let 2003 – 2005 se týkala pronásledování, ke kterému mělo docházet v souvislosti se členstvím stěžovatele ve Svazu válečných veteránů, když tento svaz měl podle tvrzení stěžovatele vzniknout a vyvíjet činnost v roce 1998.

S ohledem na výše uvedené se Nejvyšší správní soud ztotožňuje se žalovaným v tom, že informace, které stěžovatel při pohovorech před žalovaným v průběhu správního řízení uváděl, nepůsobí věrohodně a nejsou dány důvody pro udělení azylu podle § 12 písm. a) a b) zákona o azylu.

Nejvyšší správní soud nesdílí názor stěžovatele, že by si žalovaný pro své rozhodnutí neopatřil úplné a objektivní podklady o stavu lidských práv v Bělorusku, jednostranně hodnotil důkazy v neprospěch stěžovatele, či provedl nedostatečná zjištění ohledně konkrétní situace stěžovatele. Nejvyšší správní soud přezkoumal celý správní i soudní spis a zjistil, že žalovaný při zjišťování skutkového stavu postupoval důsledně a pečlivě, obstaral si dostatek informací o zemi původu stěžovatele, tvrzení stěžovatele s těmito informacemi porovnal a mohl tak ve věci učinit autoritativní závěr. Nezjistil, že by k některým námitkám či podkladům předložených stěžovatelem nebylo přihlédnuto. Z rozhodnutí žalovaného plyne, že situaci v domovské zemi stěžovatele zjistil a popsal na základě četných zdrojů, mj. zprávy Ministerstva zahraničí USA a zprávy Ministerstva zahraničních věcí České republiky. Za těchto okolností nelze

tvrdit, že by žalovaným provedené dokazování bylo nedostatečné a skutková podstata, ze které žalovaný vycházel, neměla oporu ve spise. Nejvyšší správní soud na tomto místě konstatuje, že zpráva organizace Člověk v tísni je plně využitelný důkaz ve správním řízení, přičemž není důvodu se domnívat, že by obsah zprávy této organizace neodpovídal skutečnosti. Tato zpráva je plně použitelným listinným důkazem ve smyslu § 51 odst. 1 správního řádu, žalovaný tudíž nijak nepochybil, když též z obsahu této zprávy ve správním řízení vycházel.

Z odůvodnění rozhodnutí žalovaného je zřejmé, jakým způsobem žalovaný konfrontoval údaje stěžovatele s informacemi o zemi původu a na základě jakých skutečností dospěl k závěru, že stěžovatel nesplňuje podmínky pro udělení azylu ve smyslu ustanovení § 12 písm. a) a b) zákona o azylu. Žalovaný se podrobně a argumentačně přesvědčivě vypořádal s důvody stěžovatele vztahujícími se k udělení tzv. doplňkové ochrany ve smyslu § 14a a § 14b zákona o azylu. Stejně tak krajský soud se v napadeném rozsudku přesvědčivě vypořádal se všemi žalobními námitkami stěžovatele a Nejvyšší správní soud se s jeho závěry ztotožňuje (nehledě k tomu, že stěžovatel v kasační stížnosti rozhodnutí o doplňkové ochraně vůbec nenapadal).

Vzhledem ke shora uvedenému neshledal Nejvyšší správní soud důvody k podání kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. oprávněné, neboť krajský soud se nedopustil nesprávného posouzení právní otázky, nebylo již ani zjištěno, že by skutková podstata, z níž správní orgán vycházel, neměla oporu ve spisech, nebo s nimi byla v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízeních před správním orgánem, že to mohlo ovlivnit zákonnost a soud, který ve věci rozhodoval měl napadené rozhodnutí žalovaného zrušit, a konečně nebylo zjištěno, že by rozsudek krajského soudu trpěl nepřezkoumatelností spočívající v nesrozumitelnost nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popř. v jiné vadě řízení, která by měla za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Proto podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. kasační stížnost zamítl bez jednání postupem podle ustanovení § 109 odst. 1 citovaného zákona.

Nejvyšší správní soud dále vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti rozhodováno přednostně a kde je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu; takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, nejdéle po dobu 1 roku; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně). Ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel ve věci neměl úspěch, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení, které mu vznikly. Žalovanému správnímu orgánu, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladů řízení příslušelo, náklady v řízení o kasační stížnosti v míře přesahující rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. října 2008

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu